

بررسی تطبیقی تخفیف مجازات در حقوق ایران و

الجزائر

**A Comparative Study of the Reduction of Punishment in
Iranian and Algerian Law**

هدی شوهانی پور

سرشناسه	: شوهانی پور، هدی، ۱۳۷۱-
عنوان قراردادی	: ایران، قوانین و احکام Iran. Laws, etc الجزایر، قوانین و احکام Algeria. Laws, etc
عنوان و نام پدیدآور	: بررسی تطبیقی تخفیف مجازات در حقوق ایران و الجزایر = A Comparative Study of the Reduction of Punishment in Iranian and Algerian Law/هدی شوهانی پور.
مشخصات نشر	: تهران: انتشارات حانون، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری	: ۱۴۶ ص.
شابک	: 978-622-7482-37-9
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه.
موضوع	: تخفیف مجازات-- ایران
موضوع	: Extenuating cricumstances-- Iran
موضوع	: حقوق جزا -- ایران
موضوع	: Criminal law -- Iran
موضوع	: تخفیف مجازات -- الجزایر
موضوع	: Extenuating cricumstances -- Algeria
موضوع	: حقوق جزا -- الجزایر
موضوع	: Criminal law -- Algeria
موضوع	: حقوق تطبیقی
موضوع	: Comparative law
رده بندی کنگره	: ۴۰۳۲ KMH
رده بندی دیویی	: ۳۴۵/۵۵۰۷۷
شماره کتابشناسی ملی	: ۷۳۲۵۰۰۴

بررسی تطبیقی تخفیف مجازات در حقوق ایران و الجزایر

A Comparative Study of the Reduction of Punishment in Iranian and Algerian Law

ناشر: انتشارات حانون

نویسنده هدی شوهانی پور

صحافی: حانون

نوبت چاپ: اول

تاریخ انتشار: ۱۳۹۹

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۴۸۲-۳۷-۹

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۴۵۰۰۰۰ ریال

فهرست مطالب

۱۱ مقدمه

۱۱ مطالعات انجام شده در این زمینه

فصل اول

۱۵ بررسی تخفیف مجازات در حقوق ایران

۱۷ بخش اول: بررسی تخفیف مجازات از لحاظ لغوی و اصطلاحی

۱۷ گفتار اول: معنای لغوی و اصطلاحی تخفیف مجازات:

۱۸ بخش دوم: بررسی علت تخفیف مجازات در قانون مجازات اسلامی ۱۳۹۲

۱۸ گفتار اول: بررسی علت تخفیف مجازات

۱۹ گفتار دوم: جهات تخفیف در ق.م.ا ۱۳۹۲

۲۳ بخش سوم: انواع اعمال تخفیفات جزایی

۲۳ گفتار اول: تعریف مجازات تعزیری

۲۴ گفتار دوم: تقلیل مجازات در ق.م.ا ۱۳۹۲

۲۵ بخش چهارم: جهات مخففه قانونی و قضایی

۲۵ گفتار اول: تخفیف به اعتبار مقام صالح تخفیف‌دهنده یا تخفیف قانونی

۲۶ گفتار دوم: تخفیف توسط مقام قانونگذاری یا تخفیف قضایی

۲۸	گفتار سوم: حدود اختیار دادگاه در تخفیف مجازات
۲۹	گفتار چهارم: حصول معافیت با احراز جهات تخفیف:
۳۰	بخش پنجم: سابقه تخفیف مجازات در قوانین موضوعه‌ای ایران
۳۱	گفتار اول) قانون مجازات عمومی ۱۳۰۴
۳۲	گفتار دوم) قانون مجازات عمومی ۱۳۵۲
۳۳	گفتار سوم: قانون راجع به مجازات اسلامی ۱۳۶۱
۳۳	گفتار چهارم: قانون مجازات اسلامی ۱۳۷۰
۳۴	گفتار پنجم) قانون مجازات اسلامی ۱۳۹۲
۳۶	بخش ششم: نحوه اعمال کیفیات مخففه در تعدد جرم و تکرار جرم
۳۶	گفتار اول: معنای لغوی و اصطلاحی تعدد جرم
۳۶	گفتار دوم: جایگاه اعمال تعدد جرم
۳۸	گفتار سوم: جایگاه اعمال تعدد منوع جرم
۳۸	گفتار چهارم: معنای لغوی و اصطلاحی تکرار جرم
۳۹	گفتار پنجم: جمع میان کیفیات مخففه و تکرار جرم
۴۰	گفتار ششم: جمع میان تخفیف و تشدید مجازات
۴۲	بخش هفتم: جمع میان تخفیف مجازات و مجازاتهای تکمیلی و تبعی
۴۲	گفتار اول: معنای لغوی و اصطلاحی
۴۲	گفتار دوم: نحوه اعمال تخفیف مجازات در مجازاتهای تکمیلی
۴۳	نتیجه گیری

فصل دوم

۴۵	بررسی تخفیف مجازات در حقوق الجزائر
۴۷	بخش اول: پیدایش تخفیف مجازات در حقوق کشور الجزائر
۴۸	گفتار اول: اقسام اسباب تخفیف
۵۰	گفتار دوم: کیفیات مخففه قضایی از نگاه حقوقدانان الجزائری
۵۱	گفتار سوم: ویژگی های کیفیات مخففه
۵۲	گفتار چهارم: استثنائات وارده بر کیفیات مخففه در ق.ا.ا.
۵۴	بخش دوم: برخورداری مجرم از تخفیف مجازات در حقوق الجزائر
۵۷	بخش سوم: میزان اختیار قاضی کیفری در تعیین کیفیات مخففه قضایی
۵۷	گفتار اول: دایره تطبیق کیفیات مخففه قضایی نسبت به قانون مجازات الجزائر

۵۸	گفتار دوم: قدرت تصمیم گیری قاضی در تعیین کیفیات مخففه قضایی:
۶۱	بخش چهارم: اثر کیفیات مخففه بر اعمال مجازات‌های تکمیلی، تبعی:
۶۱	گفتار اول: تعریف مجازات‌های تکمیلی و تبعی:
۶۲	گفتار دوم: انواع مجازات‌های تکمیلی:
۶۳	گفتار سوم: تأثیر کیفیات مخففه قضایی بر مجازات‌های تبعی:
۶۴	بخش پنجم: مسئله اجتماع یک کیفیت مخففه با یک کیفیت مشدده:
۶۴	گفتار اول: تعریف کیفیات مشدده:
۶۴	گفتار دوم: کیفیات مخففه و مشدده در یک جرم:
۶۶	بخش ششم: تعیین کیفیات مخففه در حالت تعدد جرم:
۶۷	گفتار اول: قواعد مختلف تعدد جرم در تلاقی با کیفیات مخففه قضایی:
۶۸	بخش هفتم: مآذیر حقه قانونی:
۶۸	گفتار اول: تعریف مآذیر قانونی مخففه:
۷۰	گفتار دوم: ویژگی‌های مآذیر قانونی مخففه:
۷۱	گفتار سوم: عناصر معاذیر قانونی:
۷۲	گفتار چهارم: عوامل تخفیف مربوط به مجرم:
۷۳	گفتار پنجم: معاذیر قانونی عام:
۷۹	گفتار ششم: معاذیر قانونی خاص:

فصل سوم

۸۷	مقایسه تطبیقی تخفیف مجازات بین قانون دو کشور:
۹۰	بخش اول: بررسی تطبیقی مواد راجع به تخفیف مجازات در قانون مجازات دو کشور:
۹۰	گفتار اول: تخفیف مجازات در حقوق دو کشور:
۹۳	گفتار دوم: اعمال تخفیف مجازات در حقوق ایران و الجزائر:
۹۵	گفتار سوم: بررسی عذر صغر سن در قانون دو کشور:
۹۷	گفتار چهارم: بررسی عذر دفاع مشروع در قانون مجازات دو کشور:
۹۹	گفتار پنجم: بررسی تطبیقی اضطرابات عقلی و روانی در حقوق دو کشور:
۱۰۰	گفتار ششم: اثر کیفیات مخففه بر مجازات‌های تبعی و تکمیلی:
۱۰۳	گفتار هفتم: بررسی تخفیف و تشدید مجازات در حقوق دو کشور:
۱۰۴	گفتار هشتم: بررسی اجتماع کیفیات مخففه در تعدد جرم و تکرار جرم:
۱۰۹	نتیجه گیری:

مقدمه

تخفیف مجازات می‌تواند مجازاتی که دوست مجرمین می‌باشد عنوان کرد، این مجازات با اهداف مختلف چون تادیب مجازات، کشف و کنترل عواقب جرم، اصلاح مجرم و نظامی که در راستای مصلحت مجرم حاصل می‌ماید شناخت، این نهاد برای اولین بار بصورت رسمی در قانون مجازات اسلامی ۱۳۰۴ با عنوانی دیگر وارد قانون ایران شده است و از آن زمان تا حالا، مراحل مختلفی را طی نموده است، اما در تمام مراحل هدف از اعطای تخفیف مجازات یاری رساندن به مجرم و کمک برای بازپروری وی و بازگشت مجدد وی به اجتماع می‌باشد، در قانون مجازات اسلامی جدید بر اساس ماده ۳۷ تخفیف مجازات چنین آمده است، در صورت وجود یک یا چند جهت از جهات تخفیف دادگاه می‌تواند مجازات زیری را به نحوی که به حال متهم مناسب‌تر باشد به شرح ذیل تقلیل دهد یا تبدیل کند که خورده همین ماده هدف از تخفیف و انواع تخفیف را صریحاً آورده است.

مطالعات انجام شده در این زمینه

- در سال ۱۳۹۴ پایان‌نامه‌ای با عنوان "حدود اختیارات قاضی کیفری در تخفیف مجازات با محوریت قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲" در دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهرقدس با تألیف عباس شفاقی و با استاد راهنمایی دکتر حسین آقایی‌نیا تألیف شده است. نگارنده معتقد بوده است که بر حسب قانون ۱۳۹۲ عبارت دادگاه می‌تواند در ماده‌ی ۳۷ ق.م.ا مصوب ۱۳۹۲

قاضی را در اعمال تخفیف فاعل مختاری بدانند، وی معتقد است که همواره میان صاحب نظران و علمای حقوق جزا در خصوص تخفیف مجازات و حدود اختیارات دادگاه در اعمال تخفیف اختلاف وجود داشته و صاحبان نظر را در این مورد در دو دسته آورده و به نقد و بررسی هر کدام و در نهایت بیان نظر خود پرداخته است.

- در تیرماه سال ۱۳۹۵ مقاله‌ای تحت عنوان "بررسی تحولات قانون مجازات اسلامی در حوزه تخفیف و تشدید کیفرها" در اولین همایش ملی آینده پژوهشی، علوم انسانی و امنیت اجتماعی توسط آقایان محمود چراغی و ابوالفتح خالقی به رشته‌ی تحریر درآمده، ایشان در این مقاله یک نگاه کلی به قانون جدیدالتصویب مجازات اسلامی ۱۳۹۲ داشته و آن را با قانون ۱۳۷۰ مقایسه نموده است. در دست‌آوردها و نوآوری‌های جدید در قانون جدید سخن رانده است.

- در سال ۱۳۹۵ مقاله‌ای با عنوان "نقوان بررسی مقررات مربوط به تخفیف مجازات (با تاکید بر قوانین جدید کیفری و قانون مجازات نیروهی مسلح)"، توسط "آقای مهدی جیشانیور" در اولین کنفرانس حقوق و علوم جزا" تدوین شده است که به بررسی تخفیف مجازات در قانون مجازات نیروهای مسلح و تبیین شرایط آن پرداخته است.

- در سال ۱۳۹۶ پایان‌نامه‌ای با عنوان "تحولات تخفیف مجازات در قانون مجازات اسلامی ۱۳۹۲" توسط خانم فاطمه جمالویی در "دانشگاه قم" و با استاد راهنمای دکتر ابوالفتح خالقی تدوین شده است و نگارنده در آن به بررسی تحولات قانون در خصوص تخفیف مجازات از لحاظ تاریخی و همچنین بررسی اهداف و روش‌های آن پرداخته است.

- در سال ۱۳۹۶ راضیه حسینی پایان‌نامه‌ای با موضوع "نهاد تخفیف و تشدید مجازات با مطالعه‌ی تطبیقی قانون مجازات اسلامی ۱۳۷۰ و قانون مجازات اسلامی ۱۳۹۲" در دانشگاه آزاد اسلامی واحد قدس با استاد راهنمایی دکتر فریبا مشیریور به رشته‌ی تحریر درآورده است و در آن به بررسی و مقایسه‌ی مقررات قانون مجازات اسلامی سال ۱۳۷۰ و سال ۱۳۹۲ در بحث تخفیف مجازات پرداخته است و با پرداختن به این موضوع تلاش نموده است تا ابهامات و

کاستی‌های هر دو قانون را بیان دارد.

- در سال ۱۳۹۷ در مقاله‌ای تحت عنوان "تخفیف مجازات در قانون مجازات اسلامی ۱۳۹۲" چاپ شده در مجله‌ی حقوقی دادگستری، تالیف ابوالقاسم فلاحتی به رشته‌ی تحریر درآمده است و در آن بیان نموده است که علی‌رغم اینکه تخفیف مجازات دارای ساختار ظاهری منسجم و سامان دهی شده است، نقاط ضعف و پنهانی نیز در آن وجود دارد که باعث تعارض با بخش‌های دیگر قانون است و برای رفع آن نیز پیشنهادهایی ارائه کرده است و...

- در سال ۱۳۹۸ "آقایان (آذرخش، روزبهانی دشتبانی و کردی)" مقاله‌ای تحت عنوان "جهات تخفیف مجازات در قانون مجازات اسلامی ۱۳۹۲" را در هشتمین کنفرانس بین‌المللی حقوق و توسعه‌ی پایدار جایزه‌ی مدنی، ارائه نمودند و در آن به بیان اعتقاد خود بدین صورت پرداخته بودند، آنها معتقدند تخفیف اعم از اینکه موجب معافیت از مجازات گردد یا موجب کاهش آن جنبه‌ی فردی داشته باشد، بلکه از مهم‌ترین راهکارها جهت فردی نمودن مجازات‌ها استفاده از نهاد تخفیف می‌باشد، به صورت کلی آنها در این مقاله به شرح نهاد تخفیف مجازات و جنبه‌های مختلف آن پرداخته‌اند.

_ در سال ۱۳۹۸ "آقای اعظم‌پور و خانم رجبزاده" مقاله‌ای را تحت عنوان "تخفیف مجازات" در "دومین کنفرانس ملی و اولین کنفرانس بین‌المللی حقوق و علوم سیاسی" منتشر نمودند که در آن به بررسی کلی نهاد تخفیف مجازات و چرایی و چگونگی آن برخاسته‌اند.